

NYERGES ANDRÁS

Batyu

(RÉSZLET A KÉSZÜLŐ REGÉNYBŐL)

1. Hóka az általa sűrűn látogatott antikváriumban, egy könyvkupac tetején vékonyka, 1948-ban kiadott *Éljen* című versantológiát talált, melynek címlapján – tizenegy másik költő között – meglepődve fedezte fel a Földes Etelka nevet. Számára egyetlen percig sem volt kétséges, hogy ez az Etelka – Etivel azonos. A lelettől értelmet nyert a nőnek egy korábban elejtett megjegyzése, miszerint megérti, hogy rühell a barátai között legfiatalabbnak lenni – annak idején ő is volt úgynevezett csodagyerek, és alig várta, hogy ezt a dicséretnek álcázott, valójában lekezelő titulust valaki más viselje. A kérdésre, hogy miáltal került csodagyerek hírébe, annyit felelt, hogy tizenhat évesen lefordított franciából egy esszékötetet, ami rögtön meg is jelent és a fordító életkora avatta szenzációvá. Arról bezzeg, hogy költői ambíciókat is táplált, mélyen hallgatott, nyilván abban bízva, hogy nincs emberfia, aki a hajdani bűnjelnek nyomába eredne, olyan meg különösen nincs, aki rá is bukkanna. Eti egyszerem versét Hóka nem találta sem izgalmasan jónak, sem botrányosan rossznak, arra azonban – legalább is neki – alkalmas volt, hogy baráti körükben elterjessze: a filozófus Granicsárinének nincs erkölcsi alapja lekezelően nyilatkozni róluk, „költők”-ről, mert lám, ő is versekkel kezdte a pályát. A lelke mélyén reménykedett, hogy a vers megtalálásának (és az ő rosszmájú kommentárjának) híre visszajut Eti fülébe, aki majd felháborodik, és bosszankodva megüzeni, többé a szeme elé ne kerüljön! Ez minden erkölcsi dilemmáját megoldaná, egyszer s mindenkorra lehetetlenné téve, hogy Eti részéről kísértések érjék, s egyáltalán, hogy ellent kelljen állnia valaminek, aminek ellenszegülni nehezebbre esik. Ha nincs több találkozás, különféle olyan jeleneteket sem képzelne maga elé, melyek akár meg is történhetnének, például hogy *csak úgy* beállít Granicsáriékhoz, mondjuk egy könyvet kölcsönkérni, és *véletlenül* egyedül találja Etit. Az efféle fantáziahistóriáknak a vége mindig az, hogy ők ketten az ágyat döngetik. Legszívesebben megtiltotta volna magának az efféle képzelgést, noha ezzel még semmit sem vett el Gézától, de mégis, az ilyen ábrándozás már majdnem tervszövegetés, ami pedig máskor is ocsmányság volna, de különösen az most, amikor Géza írói léte és politikai hovatartozása egyszerre került válságba. Új könyvet egyhamar nem tud írni, a régit megbecsülés címén megalázták a harmadik fokozattal, s amikor erről egy író-olvasó találkozó közönsége előtt, kérdésre válaszolva mesélt, a jelenlévők egyike utólag, mint mondta, *hivatalból* feljelentette azzal, hogy nagy nyilvánosság előtt a szovjet párt döntéseinek helyességét

kétségbevonó kijelentéseket tett. Emiatt figyelmeztetésben részesítették, Tóth elvtárs, tőled, mint régi párttagtól, nem ezt vártuk. Az ügynek még ezzel sem lett vége, mert jött az adminisztratív következmény, noha arról nem vallották be, hogy büntetés volna: a kiadó könyvheti újdonságként beharangozott prózai antológiájából kivették a betördelt novelláját. Géza valóságos indulatspirálba került, van pofájuk azt mondani, hogy *legyek észnél*, ordibálta, de közben direkt vadítanak!

2. Hóka úgy látta, a sok rossz, ami mostanság Gézával történik, Etit semmitől sem tartaná vissza. Nem érzi, hogy talán nem kellene az önérzetében megalázott, önértékelésében megsérült Gézát még férfiúi minőségében is tönkretenni. De ha Etiben, mint feleségben, nincs annyi együttérzés, hogy távol tartsa ettől, akkor (bár nem ő foglalkozik hivatásszerűen etikával) neki kell beszüntetnie azt a fajta kokettálást, ami egyelőre csak szórakoztató játék közöttük, de benne bujkál a komollyá válás eshetősége is. Tartott tőle, hogy ezt ilyen nyíltan nem mondhatja meg Etinek, mert a nő kinevetné, honnét veszed egyáltalán, hogy egy percig is komolyan vettek, eszembe sincs úgy gondolni rád, mint férfira, számomra te gyerek vagy. Az sem lenne megoldása a helyzetnek, ha ő egyszerűen csak elmaradna a szalon pénteki összejöveteleiről, olyan akadályt kell állítania kettőjük közé, ami a további kapcsolatot érzelmileg teszi lehetetlenné, például magára haragítja, vérig sérti Etit a tizenhárom évvel ezelőtti írt klapanciája előbányászásával és meglöbögatásával. Ebbéli várakozásában azonban csalódnia kellett, mert a barátai, akikre úgy számított, mint minden olyasmi kifecsegőire, ami őrá nézve ártalmas lehet, ezúttal kivételesen diszkretnek bizonyultak, vagy csak érdektelennek találták a hírt, és nem terjesztették el, nem mondtak vissza senkinek semmit. Hogy így van, sajtóságos módon Eti üzenetéből derült ki, amely úgy szólt, hogy haragszik rá, de csak azért, mert *eltűnt, mint szürke csacsi a ködben*. Nem tudom, miről volt szó köztetek, mondta Milassin, de Eti szeretne emlékeztetni rá, hogy ígéretet tettél neki „egy bizonyos dolgot” illetően, és azt üzeni, hogy emlékezz a közmondásra: „...ha betartják úgy jó”.

3. Belátta, hogy jogos a figyelmeztetés, de ügyelnie kellett, hogy a gyanakvásra mindenkiel szemben hajlamos Géza meg ne sejttesse, miért keresi őt, az meg végképp ne derülhessen ki, hogy Etivel összebeszéltek a háta mögött. Először tehát valami elfogadható ürügy kell, amire Géza nem mondhatja kapásból, hogy hagyjatok békén. A végül meg sem mutatott szatirikus másfél oldalt, mint apropót elvetette, de magát az ötletet megtartotta: ír valamit a saját gyerekkoráról, mindegy, mit, az egész úgyis csak arra kell, hogy elvihesse Gézához, és azt mondhassa, ez itt az én első prózai kísérletem, légy szíves, mondj róla véleményt és legyél velem szigorú. Ha *te* azt mondd, hogy ez nem próza, hanem agyrém, és maradjak inkább a versírásnál, azt *neked* elhiszem, akkor csak költő maradok. És ha már idáig eljutunk, talán az a kérdés is föltehető, hogy és te mikor írsz már végre valami újat? Ha összevissza csapong a beszélgetés, ez sem szűrhat szemet. Talán sikerül felpiszkálni Géza hiúságát, hidd

el, ha nem írsz, azzal az ellenségeidnek szerzel örömet, mert azt mondhatnák, no lám, Granicsári egyetlen könyv után kifulladt. Ravaszkodva azt is bele kell szőnie a mondókájába, hogy jó lenne, ha Géza nem járna úgy, mint ő, aki máig szégyelli, hogy csak ezt a másfél oldalt írta meg a gyerekkori tüdőbaja miatt szanatóriumokban töltött hónapok keserveiről, pedig amit ő szenvedett, az – ha jobban belegondol – , semmi ahhoz képest, ami Géza lábával történt. Így talán a fülébe lehet ültetni a bogarat, hogy neki meg a lesántulása történetét lehetne megírnia. Ha erre válaszul Géza azzal hozakodna elő, hogy nem írhat mást, csak szatírárt (ami viszont nem megy), tudniillik a kiadó már beharangozta a *Fenekig tejföl* folytatását, s ő nem csinálhat kacsasegget a szájából, és nem hagyhatja cserben a kiadót, akkor is le lehet tromfolni azzal, hogy a kiadónak mindegy, milyen könyvet kap, csak jó legyen, másfelől nem te lennél az első író a világon, aki megváltoztatja a terveit. Egyébként írói sokoldalúságod bizonyítéka lenne, ha egy szatíra *után* képes volnál hangot váltani, és más jellegű művel előállni.

4. Akárhogy forgatta magában, ördögien jónak találta a tervét. Legszívesebben megtanácskozta volna Etivel, hogy tényleg beválhat-e, de tudta, ha emiatt megkeresi, az akció erkölcsi fedezete semmisül meg. A lényeg éppen az, hogy megtegye Gézáért, a barátjáért, ami rajta múlik, mégse találkozzon Géza feleségével, aki alkalomról alkalomra kísértésbe ejti. Akkor is ez lebegett a szeme előtt, amikor felhívta Granicsárit, mondd, mikor tudnék veled négy szemközt, bizalmasan beszélgetni? Géza gyanútlanul rávágta, hogy neki bármikor jó, csak délelőtt nem, amikor az öreg Underwood-gépét csapkodja. Hóka azt mondta magában, csapkodod egy fenét, épp azért megyek, hogy rávegyelek a munkára. Ne félj, tette hozzá Géza, Eti nem fog minket zavarni, megint átdolgoztatták a cikkét, és az újabb változatokat egyre nehezebben szüli meg. Ez az a cikk, amit még tavaly kezdett írni, kérdezte Hóka, igen, ez az, hangzott a válasz, odafönt folyton egyezkednek, és mindig Etin csattan az ostor, mert ha az NDK-ban valaki nekiront az öreg észtrónfosztónak, tőle is mindjárt keményebb hangot kérnek vele szemben, aztán meg kiderítik, hogy mégiscsak a hetvenötödik születésnapja közeleg, amikor mégse illik bántani, és szelídíteni kell a cikket, Eti meg, szegény, egyre csak írja, és írja, és naphosszat ki se dugja az orrát a szobájából.

5. Már harmadszor csöngetett, mire bentről meghallotta Géza kiabálását, légy szíves, engedd be, ez Hóka Gyurka lesz, én nem tudok menni, éppen felforrta a kaja! Eti könyvvel a kezében nyitott ajtót, a szükségesnél legalább három számmal nagyobb pulóver volt rajta, amiben szinte elveszett, szemüvege lecsúszott az orrán, afölött nézett ki rá, s az arcán ülő révületnek kellett néhány másodperc, mire a köd fölszállt az agyáról, ugye, most azért jössz, suttogta, hogy rábeszélj az írásra? Hókán meglátszott, hogy épp ezért nem érti a helyzetet, az Etivel való találkozásra nem számított, Géza viszont sehol. A barátod ebédet kotyvaszt a gyomorrontásos ebének, ve-

tette oda Eti, mert persze, ha a kutyáról van szó, semmi se drága, annak sose felejt el bevásárolni, ebédet főz neki, feltakarítja a mocskát, bezzeg az nem jut eszébe, hogy megkérdezze, *én* kérek-e egy pohár vizet? Már fordult is, hogy visszamenjen a szobájába, amikor elcsípte Hókának a fenekére szegezett, mohó pillantását, s kitört belőle a nevetés, sose hitte volna, hogy ilyen kopott hacukában megtörténhet vele ilyesmi, visszazaladt Hókához, hálásan pusztit nyomott az arcára, és még a hajába is beletúrt, áruld már el, ki volt a szerencsés, aki ilyen jól összeborzolt? Hóka arca lángvörös lett, senki, csak nagy a szél odakint, motyogta, szo-szo, vágta rá Eti, és hogy hívják a szelet, Zsuzsának, Ildikónak, Mariannak? Hóka tiltakozva rázta a fejét, de megborzongatta, hogy Eti azt feltételezi, léteznek olyan nők, akiknek *kell* Hóka Gyuri, talán ettől ébred fel benne a vadászösztön, vagyis nem *én* érdeklém, hanem csak skalpnak kellek, skalpnak lenni viszont megalázó, azért pedig nem érdemes az elveimet feladnom. Átkozta az érkezése rosszul megválasztott pillanatát, mert ha csak egy kicsit is később jön, Géza nyit ajtót, így azonban, ha unos-untalan Etibe ütökzik, hogyan feledkezzen meg róla? Na, mire vársz, zökkentette ki töprengéséből a nő, Gézát ott találod, mutatott a konyha felé. förszt klassz lenne, ha meg tudnád győzni, hogy írjon már végre, mert ha túl sok a szabadideje, jóformán elviselhetetlen.

6. Granicsári kötényben állt a tűzhely előtt, s amikor meglátta őt, üdvözlés helyett a konyhakövön heverő Batyura mutatott, nézd a girhest, semmit sem eszik. Idehallgass, guggolt le Batyuhoz, ennek rossz vége lesz, mert vagy kihívom a doktort, vagy... Batyu torokból jövő morgással tiltakozott az állatorvos ellen, Géza azonban tovább fenyegette, vagy én tömlek meg, mint a libát, de azt nem fogom nézni, hogy éhen dögölj. Hóka nem tudta, kit sajnál jobban, a kutyát, akinek most fénytelen és szomorkás a gombszeme, vagy a gazdáját, aki sírós hangon próbál a lelkére beszélni. Gondolt egyet, s elővette a Gézának szánt ajándékot, ezt neked hoztam, jegyezte meg félszegen, de megkínálhatnánk vele Batyut, talán akkor tudna egy kicsit enni. Az üveg láttán Granicsári elismerően csettintett, nézzenek oda, Raki Rushi, hát van még hely Magyarországon, ahol árulnak szektás-dogmatikus *albán* konyakot? Le-csavarta a kupakot és beleszimatolt, hát öregem, akár tetszik ez Nyikita Szergejevicsnek, akár nem, azt mondom: *gezuar!* Annyit tesz, hogy egészségünkre. Batyukám, figyelj, neked is *gezuar!* Öntött pár kortyot a kutya tálkájába és izgatottan lesté, mi történik. Batyu olyan gyöngye volt, hogy szemlátomást a fejét felemelni is nehezére esett, de a Raki Rushit kilefetyelte, majd lassan elkezdte csóválni a farkát, és noszogatóan nézett Gézára, mi az, több nincs? Géza megrázta a fejét, tessék előbb zabálni, s azzal leemelt a tűzhelyről egy piros kislábost, és Batyu elé tette. Közben Hókára esett a pillantása és úgy érezte, magyarázattal tartozik, tudod, ötvenhatban ő mentett meg, mikor eszméletlenül feküdtem egy ház alatt, amit találat ért. Azt mondták, akik kiástak a romok alól. hogy ennek a vakarcsnak a nyüsztését hallották meg. Batyukám, zabálj már az istenfáját neki, ez a kedvenced! Hóka oda se mert

nézni, mert úgy érezte, küldetésének sikere múlik azon, elkezd-e a konyak hatására enni a kutya? Kár, hogy a világ sosem látja Gézának ezt az arcát, gondolta. Granicsári hangja ragadta ki a töprengéséből, a kezét a vállán érezte, na gyere, mondta megnyugodva, most már bemehetünk, végre zabál a kis bitang.

7. A beszélgetés mégsem úgy alakult, ahogy eltervezte. Azt remélte, hogy épp csak annyi szót vesztegetnek a prózai kiruccanására, amennyit az ürügyként megérdemel, de Granicsárinak esze ágában sem volt pár kurta szóval elintézni az ő másfél oldalát, valósággal felvillanyozódott tőle, és kijelentette, örül, hogy van *még valaki*, aki nemcsak önmagával foglalkozik, hanem mesélni, embereket rajzolni, történeteket bonyolítani is hajlandó! Szinte lecövekelt a szövegnél, sehogy sem akart más témák felé továbblendülni, lelkesen és szívósan győzködte Hókát, hogy ne érje be azzal a kevéssel, amit már papírra vetett. Ha én a te másfél oldalad után szinte látom magam előtt a szanatóriumot, akkor vétek volna nem megírnod azt is, hogy milyenek voltak a nővérek, a doktorok, a többi kölyök, a látogatók. Arra is kíváncsi volnék, hogy miért nem szöktetek meg? Ebben a töredékben tulajdonképp benne van egy egész regény, jó, mondjuk, csak kisregény. Akkor se légy lusta, Gyurka, állj neki, és bonts ki belőle mindent! Rám meg ne nézz úgy, mint aki maga alá csinált, mert én aztán tudom, hogy prózát írni milyen kemény munka, tiszta fejen kívül strapabíró segg is kell hozzá, de ha sikerül életre keltened valamit, annál nincs nagyobb öröm! Hóka megszeppenve vitatkozott, tegyük fel, hogy neked elhiszem, de az is kiderülhet, hogy nincs több bennem, és amit még hozzáírnék, az már privát ügy? Granicsári bosszankodva intette le, ismersz már annyira, hogy ritkán mondok ilyet, de amit ideadtál olvasni, az valahogy *él*, és ennél nincs nagyobb dolog, vagyis nagy eséllyel eleven lesz a folytatás is. Hókát elképesztette, hogy Géza úgy beszél, mintha ismerné a titkát: egyszer már nekiveselkedett a történet megírásának, de csüggedten abbahagyta, mert eszébe jutottak Alef majdani, lehetséges kifogásai, és szinte hallotta is az ő jellegzetes, nyájasságba bujtatót, epés orrhangját, micsoda dolog, hogy közösségi költő létedre prózában csak pitiáner nyafogásra vagy képes, képzelt sérelmeken kérődzöl, és az ember hiába reméli olvasás közben, hogy majd csak lesz értelme az önsajnáltatásnak, a te meséd a végén sem lukad ki semmire! És ami ennél is nagyobb baj: arra bezzeg nem gondolsz, hogy ha ez a *mű* – tegyük fel – pechünkre megjelenik, nemcsak magadat járatod le, de a barátaidat is, akikkel egy táborba sorolnak, mert nem azt fogják mondani, hogy Hóka állt elő valami híg vacaksággal, hanem majd diadalmasan lobogtatják, hogy *ezek* – mármint mi – csak ennyire képesek. Nem talált ellenérveket Alef vádjaival *szemben*, hiszen be kellett látnia, hogy mielőtt az íráshoz fogott, tényleg nem gondolt a többiekre, s úgy érezte, ezek után csak azzal mutathatja ki, hogy érez felelősséget a barátaiért, ha félkészben abbahagyja a próbálkozást. Granicsári szavai azonban *valóságosak* lévén legalább akkora súllyal estek latba, mint Alef *képzelt* érvei, s ezért úgy érezte, vallomással tartozik Gézának, de mert Géza is függ Aleftől, jobb, ha a teljes igazságot megtartja

magának. Az a helyzet, mondta, hogy kedvem volna hozzá, de félek megpróbálni. Én meg, Gyurka, szarok a félelmedre, tessék hazamenni és még ma elkezdni az írást. És ha most azt gondolod magadban, hogy hagyjunk rá mindent szegény Gézára, úgyis azt csinálod, amit akarok, akkor tévedsz, mert időről-időre ellenőrizni fogom, hogy mennyit haladtál! Tessék két hetente bemutatni az új oldalakat. Hóka eldöntötte, hogy megadja magát ennek a szigornak, és restelkedve gondolt rá, ő ezt a másfél oldalt csalinak szánta, most pedig szégyenszemre ő maga harap rá, ráadásul nem is érez miatta büntudatot. Géza biztatása őszintének tűnik, hiszen ha nem gondolná komolyan, hogy ebből lehet valami, nem akarná a saját idejét és energiáját másvalaki munkájára pazarolni.

8. Eti nyitott be, s a tekintetén rögtön meglátszott, hogy elégedett azzal, amit talál, Géza biztatóan bólogat, Hóka meg olyanformán mosolyog, mint aki elérte, amiért idejött. Bocsánat, mondta, nem akarnálak zavarni titeket, de ha már van a lakásban egy költő, hadd kérdezzem meg tőle, mint illetékestől: ha én azt idézem Heinétől, hogy *lass die heil'gen Parabolten/ Lass die frommen Hypothesen/ Suche die verdammten Fragen/ Ohne Umschrift uns zu lösen* – azt ugyebár mindenki megérti, nem kell kikurkásznom a magyar változatot! Én például nem értem, vágta rá Hóka, én se, csatlakozott Granicsári. Na jó, azt sejtettem, hogy *te* nem érted, legyintett Eti, de ha ő se, az jelez valamit. Nem árulnád el mégis, hogy miről van szó, kérdezte Granicsári. Minek, vonta meg a vállát Eti, hosszú, bonyolult, és titeket úgyse érdek. Na jó, hát parabolákról, kérdésekről, átkozott válaszokról, de ebbe inkább ne menjünk bele, még úgyis újra át kell gondolnom, szervusztok. Légy szíves, ne siess annyira, állította meg Géza, van számodra egy remek hírünk: Gyurka barátunk nemcsak költőnek tehetséges, de épp most állapotunk meg, hogy ír egy kisregényt, ugye Gyuri, megállapodtunk, és ami elkészült, azt időről-időre megmutatja nekem! *Ezt* beszéltek meg, kérdezte Eti hüledezve, de közben rájött, hogy az *ezt* ilyen nyomatékkal gyanút kelthet, márpedig kínos volna, ha Géza megkérdezné, miért, *mit* kellett volna megbeszelnünk? Sietett más irányba terelni a szót, ez tényleg förszt klassz, legalább lesz *egyvalaki* a társaságban, aki nemcsak a sebeit nyalogatja, hanem dolgozik is! Az egyvalaki ugyebár Géza, és ha neki odaszúr egyet, az megszokott dolog, tehát fel sem merülhet, hogy ő az imént netán számon kért valamit. Na jó, fiúkák, mondta, nem érek rá fecsegni, szerbusztok. Ez a közzjáték felébresztette Hókában a lelki-furdalást, épp arról feledkezett meg mostanáig, amiért idejött. Bár az előzetesen kifundált taktikája befuccsolt, talán még nem késő, hogy Gézát mégiscsak munka felé terelgesse. Tényleg, szólalt meg csipetnyi kényszeredettséggel a hangjában, ha már írásról beszélünk, én is kíváncsi volnék, hogy *te* mikor kezdesz valami újat írni? Granicsári hosszú, néma pillantást vetett rá, majd szó nélkül az íróasztalához bicegett. felemelt egy vaskos papírköteget, és azt kérdezte, szerinted *valami újnak* ennyi elég? Ravaszdian büszke lett az ábrázata, mint a felnőttek eszén éppen túljáró gyereké, Hóka már ismerte ezt az arcát, és örült neki, a diadalittas hang pedig olyasmit

sejtetett, hogy Géza titokban nevet az aggodalmaskodókon, négyszázharminc oldalán van készen az új regényből, és még a felénél se tartok!

9. Szörnyülködésnek és elismerésnek egyaránt beillő *hű-ha* bukott ki Hóka száján, s követte az értetlenkedés, de ha ennyit dolgoztál, hogyhogy Eti nem hallotta a gépelest? Másodpercnyi késéssel döbbsen rá, hogy elszólta magát, a szintén későn ocsúdó Géza pedig gépiesen válaszolt, azért nem, mert én hatkor kelek és délig kopácsolok – itt, ő meg füldugóval alszik délig – odaát. Utólag ébredt tudatára, hogy a kérdés valójában miről árulkodik, s a felháborodásba szinte beletorzult az arca, szóval téged Eti uszított rám, hogy szuttyongass? Dehogy uszított, sietett tiltakozni Hóka, csak megkért valamire, mert aggódik érted. Fészkes fenét értem, a nagyságos aszszony azért aggódik, hogy esetleg nem írok új regényt, és ha nem írok, nem lesz újabb honorárium, ha meg nincs honorárium, miből finanszírozom ezt a vircsaftot? Már ne is haragudj, csóválta a fejét Hóka, azt hiszem, félreérted őt, Eti tényleg csak segíteni akart. Géza torkából furcsa, kényszeredett nevetés tört elő, hát Gyurkám, nekem erről Rákosi kedvenc mondása jut eszembe. Te nem ismerheted, mert ahhoz túl taknyos vagy, de ő mondogatta nagy előszeretettel, hogy *segít, mint akasztott emberen a kötél!*

10. Hóka igyekezett nem kimutatni, hogy ez a lávaként feltörő, gátlástalanul fortyogó indulat megrémíti. Féltetni kezdte Etit, de a következő gondolata az volt, hogy amikor feleségül ment Gézához, nyilván ezekkel a végletes indulataival együtt találta vonzónak. Meglehet, az ő szemében épp az ellágyulásra is képes nyers erő emelte az addig ismert enervált intellektuelek fölé. Alighanem az ágyban is ez velük a helyzet, Etinek nem holmi finomkodó szuperérzékenység kell, hanem robusztus erő, ami néha megfélemlíti, de akihez oltalmazó gyöngédségért is odabújhat. Hóka most döbbsen rá, hogy ostobaság – vagy inkább önhittség? –, azt képzelnie: a távolmardásával önmagát és Etit egyaránt óvja a kísértéstől. De Etit ő csupán szórakoztatni tudja, olykor talán meghatni is, ám a birtoklási vágy féktelenségét, amit Gézától nyilván nap mint nap megkap, Hóka Gyuritól – és ezt tudja jól – nem remélheti. És ha a kísértés nem kölcsönös, akkor ő előbb-utóbb immunis lesz Eti varázsára. Mialatt ez átcikázott az agyán, egy másik felismerés is megérlelődött benne: ez a nap valójában terhektől szabadítja meg, mostantól például tudnia lehet, hogy mitől nem érdemes félni. Gézával szemben többé nem kell úgy éreznie magát, mint egy besurranó tolvajnak, aki – barátkozás örve alatt – kipuhatolja, mitől fosztja majd meg vendéglátóját. Ennek belátása pedig felmenti az alól, hogy Granicsáriék magántermészetű ügyeinek ingoványos talaján tébláboljon. Neki csak a közös irodalmi ügyekhez van köze, szögezte le magában, Géza négyszázharminc oldalához például van, mert arra akkor is kíváncsi lenne, ha Eti nem bízta rá a férje becserkészését. Vajon Géza leküzdötte-e a szerkesztője halálakor rátelepedett gátlást, miszerint többé nem képes szatírárt írni? Az, hogy ilyen tömérdek oldallal készült el, önmagában

még semmire se bizonyíték, az írás talán csak ösztönösen vállalt munkaterápia, s közben az új kézirat messze nem olyan eredeti és mulatságos, mint az első könyv volt. Géza talán csak azért ír, hogy érezhesse, ő még mindig író. Épp így lehetséges persze az is, hogy titokban remekművet tákol össze, s azért teszi titokban, hogy amikor kész, annál nagyobbat szóljon. Hóka nem tudta, merje-e fölteni a kérdést, ami a dilemmát eldönthetné, aztán mégis összeszedte a bátorságát. Ha nem titok, áruld el, miről szól az új regényed? Granicsári arcára leplezetlenül ült ki a kelletlenség, ez egyelőre senkire se tartozik, válaszolta, s a hangja közben megdühödött, neked sincs semmi közöd hozzá. Hóka úgy döntött, most még nem sértődik meg, ráér egy válasszal később jelezni, hogy ebben a tónusban nincs miről beszélniük, érvénytelen a barátság. Nyelt egy nagyot, és folytatta a faggatódzást, legalább azt áruld el, hogy szatíra lesz-e, vagy valami más? Na, ebből elég, hördült fel Géza, a kurva anyját mindenkinek, hagyjatok békén! Hóka hátrált egy lépésnyit, ha netán pofon következne – Géza arckifejezéséből ítélve ez is kitelik tőle – ne érhesse el. Épp ez a riadt mozdulat térítette észhez Granicsárit, bocsanat, ez nem neked szól, de már torkig vagyok veled, hogy mind a szatírával gyötörtök! Kifújta magát, na jó, mondta megnyhülve, neked annyit elmondok, hogy egy parasztgyerekről írok, aki szobrász akar lenni. Hóka várta, hogy hall-e még olyat is (ráférne a mondottakra!), ami valami különlegességet rejt, ami a témát kizárólag Géza által megírhatóvá teszi? Granicsárinak szemlátomást tusakodnia kellett magával, hogy még valamit kibökjön, de megtette, a gyerek – félkarú. Hókának ügyelnie kellett rá, hogy arcán a kétely leghalványabb árnyalata se tükröződjék, hiszen Géza a *fél kart* olyan nyomatékkal jelentette be, hogy világossá vált, mélyen meg van rendülve önmagától, amiért ilyen regényterv ki tudott pattanni az agyából, és amióta csak megszülte, levett kalappal süvegeli a saját témáját. Alighanem nagyobb ugrásra készül, semmint amit egy humoros hangütésű mű után egy tragikus szemléletű másikba történő átváltás jelentene. Úgy érezheti, sorsfordító művön dolgozik, ami – ha sikerül – kezdő íróból egy csapásra nagy íróvá teszi. Hóka hallgatását úgy fogta fel, hogy még ennek a városban felnőtt, s ennél fogva cinizmusra hajlamos fiúnak is *elállt a szava* a grandiózus témától. A munka jelen stádiumában éppen erre vágyott, nem akart már most kételeyeket hallani, keresztkérdésekkel szembesülni. Amellett, hogy hálás pillantást vetett Hókára, a lelkére kötötte, hogy a témáról senkinek egy szót se. legfőképp Etinek ne! Mivel tudta, hogy ezt a kérést épp az ő iménti dühkitörése teszi félreérthetővé, hozzátette, nem bizalmatlanságból kérem, Gyurkám, az a helyzet, hogy a regényt meglepetésnek szánom, és ha minden jól megy, el is készülök vele – Eti születésnapjára! Fene se igazodik el rajtad, gondolta Hóka, az előbb még Rákosi kötele, most meg születésnap ajándék? Mindenesetre bólogatott, mintha a feltételezést is méltatlannak tartaná, hogy ő netán elfecsegné a titkot, de közben előre örült, hogy mégsem kudarcról kell majd beszámolnia, hiszen – ha nem is az ő rábeszélésére – Géza elkezdett dolgozni, vagyis Etinek nincs miért félnie, és belőle sem kell kiábrándulnia, mert hiszen a küldetést, amit rábízott, teljesítette.